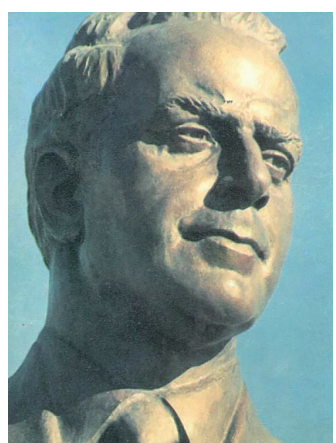

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

2 oktyabr
2025-ci il,
cümə axşamı
№ 177 (7004)
Qiyməti
60 qəpik

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

Prezident və birinci xanım yeni parkın açılışında...

Bax səh. 2

Texnoloji inkişaf hər bir ölkənin uğurunu müəyyən edir

Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin ilk tədris korpuslarının açılışı olub

Bax səh. 2

Azərbaycan - İtaliya: Qarşılıqlı inama əsaslanan əsl strateji tərəfdaşlıq münasibətləri

Bax səh. 3

Zəngəzur dəhlizi (TRIPP): Cənubi Qafqazın gələcəyini müəyyənləşdirən əsas layihə

Bax səh. 5

Türk dünyası yenidən Azərbaycanda toplanır

Bax səh. 3

Azərbaycan-Çin münasibətləri yeni mərhələdə

Bax səh. 4

Bakının təşəbbüskarlığı və beynəlxalq nizamə təhəssüsü...

Bax səh. 4

"Yaşıl enerji" diplomatiyasının uğuru

Bax səh. 5

Yaxın Şərq yenidən qaynar nöqtəyə çevrilir

Bax səh. 7

ABS-da müvəqqəti bağlanma...

Bax səh. 6

Azərbaycan - İtaliya: Qarşılıqlı inama əsaslanan əsl strateji tərəfdaşlıq münasibətləri

Müstəqil Azərbaycanın milli maraqlar üzərində qurulan və beynəlxalq hüquqa əsaslanan çoxvektorlu xarici siyasət kursu beynəlxalq miqyasda

təqdir olunur. Aynı-ayrı coğrafiyalarda ölkəmizlə strateji tərəfdaşlıq münasibətləri quran dövlətlərin sayının getdikcə artması bunun əyani təsdiqidir.

Avropada siyasi təsir imkanları getdikcə artan, dünyanın 7-ci böyük iqtisadiyyatı sayılan, “Böyük Yeddi-

lik”də təmsil olunan İtaliya da Azərbaycanla strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinə böyük önəm verən ölkələr sıradadır.

sında yer alır. Bu günlərdə dost ölkənin Prezidenti Sergio Mattarella respublikamıza növbəti dəfə səfərə gəlib. Kifayət qədər geniş gündəliyə malik işgüzar səfər çərçivəsində dövlət başçıları aktual müzakirələr aparıblar və mətbuata bəyanatlar veriblər. Mətbuata bəyanatında səfərin önəminə diqqət çəkən Prezident İlham Əliyev “Bugünkü səfər onu göstərir ki, İtaliya-Azərbaycan əlaqələri çox uğurla inkişaf edir və biz əsl strateji tərəfdaşlıq”, - deyər vurğulayıb.

Siyasi əlaqələr ən yüksək səviyyədədir

Azərbaycanla İtaliya arasında çoxtərəfli əməkdaşlıq ilk növbədə siyasi anlaşmadan qaynaqlanır. Prezident İlham Əliyev mətbuata bəyanatında bu amilə xüsusi diqqət cəmlərək vurğulayıb: “Bizim aramızda iki strateji tərəfdaşlıq sənədi var. Birinci sənəd 2015-ci ildə imzalanmışdır. İkinci sənəd - Hərtərəfli Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyannamə isə 5 il bundan əvvəl imzalanmışdır. Bu illər ərzində münasibətlərimiz çox sürətlə və müxtəlif istiqamətlər üzrə inkişaf edib. Siyasi əlaqələr ən yüksək səviyyədədir”.

İtaliya Prezidenti Sergio Mattarella da mətbuata bəyanatında eyni məzmunlu fikirlər ifadə edib. Dost ölkənin dövlət başçısı 10 il əvvəl imzalanmış sənəddə qeyd olunanların tam, səmərəli şəkildə həyata keçirilməsindən məmnunluğunu bildirərək vurğulayıb ki, aramızda böyük dostluq, qarşılıqlı, tam şəkildə təşəkkül tapmış anlaşma var və İtaliya-Azərbaycan arasında münasibətlər inkişaf edir. Dövlət başçılarının ifadə etdikləri fikirlər onu deməyə əsas verir ki, həm Azərbaycan, həm də İtaliya strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinə hər zaman sadıqdırlar və əməkdaşlığı daha da dərinləşdirməkdə maraqlıdır.

Humanitar sahə Azərbaycan - İtaliya münasibətlərinin mühüm bir istiqamətini təşkil edir. İndiyədək Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu dost

dırlar.

Dost İtaliya Azərbaycanın müstəqilliyini 1 yanvar 1992-ci ildə tanıyıb, 8 may 1992-ci ildə iki ölkə arasında diplomatik əlaqələr qurulub. 1997-ci ilin mart ayında İtaliyanın Azərbaycanda, 2003-cü ilin dekabr ayında isə Azərbaycanın İtaliyada səfirliyi təsis edilib.

Əlaqələrin dinamikasına hər iki ölkənin yüksək səviyyəli rəsmilərinin müntəzəm hal alan səfərləri öz müsbət təsirini göstərir. Azərbaycan Prezidentinin 2020-ci ilin fevralında İtaliyaya dövlət səfəri baş tutub. Böyük uğurla keçən dövlət səfəri çərçivəsində iki ölkə arasında siyasi, iqtisadi, enerji, mədəniyyət, turizm, kənd təsərrüfatı, hərbi, nəqliyyat, təhsil, idman, kosmos, investisiya və ixracın təşviqi və digər sahələri əhatə edən 28 sənəd imzalanıb. Bunun ardınca Prezident İlham Əliyev 2022-ci ildə və son dəfə 2024-cü ildə dost ölkədə səfərlərdə olub. İtaliya Prezidenti Sergio Mattarella isə 2018-ci ilin iyulunda Azərbaycana dövlət səfərinə gəlib. Azərbaycan Prezidenti ötən il İtaliyada olarkən onu yenidən ölkəmizə səfərə dəvət edib. Məmnuniyyətə qəbul edilən dövlət reallaşması bu günlərdə baş tutub.

ölkədə bir sıra layihələr reallaşdırıb.

Təhsil sektoru iki ölkə arasında mədəni-humanitar sahədə əməkdaşlığın mühüm istiqamətini təşkil edir. Prezident İlham Əliyevin

Dinamik inkişaf templerinə malik olan çoxtərəfli iqtisadi əməkdaşlıq Azərbaycanla İtaliya arasında getdikcə dərinləşən strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin daha bir nümunəsidir. İtaliya Azərbay-

canın ticarət tərəfdaşları arasında birinci yerdə dayanır və qarşılıqlı ticarət dövriyyəsi ildən-ilə artır. 2024-cü ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 11 milyard 390 milyon dollar olub.

Humanitar sahədə genişlənən əməkdaşlıq

2020-ci ilin fevral ayında İtaliyaya dövlət səfəri zamanı Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması ilə bağlı razılıq əldə edilib. İtaliya Avropada azərbaycanlı tələbələrə ali təhsil aldığı əsas ölkələrdən biridir. 2022-ci il aprelin 2-də Bakıda ADA Universitetinin kampusunda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin təməlləşmə mərasimi ke-

çirilib. Dost ölkənin dövlət başçısının respublikamıza budəfəki səfəri çərçivəsində isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və İtaliya Prezidenti Sergio Mattarella oktyabrın 1-də Bakıda İtaliya-Azərbaycan Universitetinin ilk tədris korpuslarının açılışında iştirak ediblər. “Artıq İtaliya-Azərbaycan Universitetində

Azərbaycanın birinci ticarət tərəfdaşı

Burada enerji əməkdaşlığı xüsusi çəkiyə malikdir. Bu sahədə ikitərəfli əməkdaşlığın genişlənməsi bütövlükdə Avropa üçün müstəsna önəm daşıyır. Cənub Qaz Dəhlizi və onun tərkib hissəsi olan Trans-Adriatik qaz boru kəməri (TAP) ikitərəfli enerji əməkdaşlığını və İtaliyanın enerji təhlükəsizliyini möhkəmləndirən vacib amildir.

Zəngin potensiala malik Azərbaycan təchizatçı dövlət olaraq ixrac coğrafiyasını genişləndirir. Hazırda respublikamızdan 14 ölkəyə mavi yanacaq tədarük olunur. Azərbaycanın enerji məhsullarının istehlakçıları arasında İtaliyanın payının daha çox olduğuna diqqət çəkən Prezident İlham Əliyev vurğulayıb: “Azərbaycan nefti İtaliyanın neft balansında birinci yerdə, Azərbaycan qazı isə ikinci yerdədir”.

yüzlərlə tələbə oxuyur və bu, bizim üçün yeni bir təhsil ocağı olacaq. Burada təhsil alan və alacaq tələbələr həm yüksək biliklərə malik olacaqlar, eyni zamanda, təbii olaraq İtaliyanın Azərbaycandakı, Azərbaycanın İtaliyadakı elçilərinə çevriləcəklər. Yeni bu, bizim dostluğumuzu daha da gücləndirəcək”, - deyər Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Mübariz ABDULLAYEV

Türk dünyası yenidən Azərbaycanda toplanır

Şuşadan Qəbələyə: TDT Zirvəsi türk birliyinin gələcəyini müəyyənləşdirir

Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində yeni güc mərkəzlərinin formalaşması və regional əməkdaşlıq platformalarının aktuallaşması fonunda Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) yeri və rolu getdikcə daha da çox nəzərə cəmlənir.

Qarabağ Bəyannaməsindən strateji tərəfdaşlığa doğru yol

Qeyd edək ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə görüşü bu il oktyabrın 7-də Azərbaycanın Qəbələ şəhərində “Re-

gional nizamsızlıq, güc mübarizəsi, iqtisadi və enerji böhranları şəraitində TDT yalnız ortaq tarixi-mədəni dəyərlərin deyil, həm də strateji maraqların uzlaşdığı bir qurum kimi önə çıxır. Təşkilatın yaratdığı siyasi dialoq imkanları, nəqliyyat-logistika dəhlizləri

vəsində Dövlət Başçıları Şurasının iclasından əvvəl TDT-nin Xarici İşlər Nazirləri Şurasının da görüşü keçiriləcək. Azərbaycanın qədim Qəbələ şəhərində baş tutacaq bu

in inkişafı, enerji təhlükəsizliyi, müdafiə əməkdaşlığı və ortaq bazar perspektivləri onu regional aktordan global miqyasda nəzərə alınan bir tərəfdaşa çevirir.

Azərbaycanın TDT-dəki mövqeyi isə xüsusi qeyd olunmalıdır. Qurumun formalaşmasında və inkişafında aparıcı rol oynayan Azərbaycan, həm tə-

şəbbüskanlılığı, həm də strateji coğrafi mövqeyi ilə təşkilata yeni nəfəs verir. Bakı yalnız türkdilli dövlətlərin siyasi-iqtisadi integrasiyasına deyil, həm də Şərqi-Qərbi, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı vasitəsilə beynəlxalq ticarət və enerji təhlükəsizliyinə əhəmiyyətli töhfə bəxş edir. Bundan əlavə, Azərbaycanın mədəni-

humanitar sahədə gördüyü işlər türk birliyinin ideoloji əsaslarının gücləndirilməsinə xidmət edir. Beləliklə, TDT artıq sadəcə regional əməkdaşlıq qurumu deyil, global siyasi və iqtisadi münasibətlərdə təsir gücünü artıran, çoxqütblü dünyada yeni tarazlıq yaranan strateji təşkilat kimi formalaşmaqdadır.

Qəbələ TDT Zirvəsinə ev sahibliyi edəcək...

gional sülh və təhlükəsizlik” mövzusu çərçivəsində keçiriləcək. Bununla bağlı TDT-nin yaydığı açıqlamada bildirilib ki, Zirvə görüşü TDT-nin üzv və müşahidəçi dövlətlərinin dövlət və hökumət başçıları, eləcə də onların nümayəndə heyətlərini bir araya gətirəcək. Toplantı bölgədə, eləcə də beynəlxalq miqyasda aktual məsələləri müzakirə etməyə, əməkdaşlığı gücləndirməyə, o cümlədən Türk dünyasında birliyi, sülhü və rifahı daha da irəli aparmaq məqsədilə mühüm sənədləri qəbul etməyə imkan yaradacaq. Rəsmi proqram çərçivəsində

əlamətdar tədbir tarix və müasirliyin vəhdətini simvollaşdırır, Türk dövlətləri arasında dostluq, həmrəylik və tərəfdaşlıq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi üzrə TDT-nin ümumi baxışını əks etdirir.

sabitlik, inkişaf və tərəqqi ideyalarına sadiq olan türk xalqlarının ortaq etnik köklər, tarix, dil, mədəniyyət, ənənələr və dəyərlərinə söykənən ailə olduğunu bir daha ortaya qoydu. Bəyannamədə Türk xalqlarının qitə miqyasında töhfələri, global siyasət, iqtisadiyyat və sivilizasiyaların inkişafında tarixi boyu oynadığı rol ən yüksək şəkildə

də dəyərləndirilir. Sənəddə strateji tərəfdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi və dərinləşdirilməsi, TDT-nin kollektiv strategiyasının formalaşdırılması üçün siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, müdafiə sənayesi, humanitar, təhsil və mədəniyyət sahələrində türk dövlətlərinin tam potensialından və imkanlarından istifadə edilməsinin vacibliyi qeyd

hərində keçirilən Zirvə görüşündə imzalanmış Naxçıvan Sazişinə əsasən yaradılıb. Təşkilatın yaranmasında əsas məqsəd üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsi, regionda və dünyada sülhün bərqərar edilməsi, xarici siyasət məsələlərinə ortaq yanaşmanın təşviq edilməsi, beynəlxalq terrorizm, separatçılıq, ekstremizm və transmilli cinayətkarlığa qarşı mübarizənin əlaqələndirilməsi, ortaq maraq kəsb edən bütün sahələrdə regional və ikitərəfli əməkdaşlığın gücləndirilməsidir. Eləcə də TDTŞ-ə üzv dövlətlər ticarət əlaqələri və investisiyalar üçün əlverişli şəraitin yaradılması, hərtərəfli və balanslaşdırılmış iqtisadi yüksəlişə, sosial və mədəni inkişafa səy göstərilməsi, elm, texnologiyalar, təhsil və mədəniyyət sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi, kütləvi informasiya vasitələri arasında əlaqələrin, eləcə də daha geniş miqyasda informasiya mübadiləsinin təşviq edilməsi və hüquqi məlumatların mübadiləsinin, hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində yaxın əmək-

daşlığa malikdirlər.

Müasir TDT Naxçıvan müqaviləsi ilə Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan və Qırğızıstan arasında qurulmuş olan beynəlxalq təşkilatdır. Özbəkistan 30 aprel 2018-ci ildə ovaxtiki TDŞ-ə qatılma niyyətinin olduğunu açıqlamış və 14 sentyabr 2019-cu ildə Türk Şurasına üzv olmuşdu. 2021-ci il noyabrın 12-də Türkiyənin İstanbul şəhərində baş tutan sammitdə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının adının Türk Dövlətləri Təşkilatı olaraq dəyişdirilməsinə qərar verilib. Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti, Macarıstan və Türkmənistan isə qurumda müşahidəçi dövlət statusunda çıxış edirlər. Üzv ölkələrin dövlət rəhbərləri ildə bir dəfə rəsmi, bir dəfə də qeyri-rəsmi olaraq müxtəlif şəhərlərdə toplanır və TDT-nin çağırışları, regional predmetlər və real siyasi vəziyyət müzakirə olunur. 2009-cu ildən bəri Zirvə görüşlərinin dördü Azərbaycanda (ötən illik qeyri-rəsmi Şuşa zirvəsi də daxil olmaqla), dördü Türkiyədə, üçü Qazaxıstanda, üçü Qırğızıstanda, biri isə Özbəkistanda keçirilib.

Qarabağ Bəyannaməsi - gələcək üçün strateji inkişaf doktrinası...

edilir. Bu sənəd həm də gələcək əməkdaşlıq perspektivi üçün mühüm üfüqlər açır. TDT-nin qarşılıqlı dövr ərzində strukturlaşma mexanizmində çevikliyin artırılması, fərqli sahələr üzrə institusionallaşmasının daha da təkmilləşdi-

riməsi və inkişaf etdirilməsi, yeniliklərə əl atılması istisna deyil - belə olacağı təqdirdə, yeni dövr üçün TDT özünün hərtərəfli reaksiya qabiliyyətini daha da gücləndirmək imkanlarına malik olacaq.

Pərviz SADAYOĞLU

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu global innovasiya xəritəsinə qoşulub

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu sərnəşin təhlükəsizliyi və komfortunu prioritet tutaraq daha bir strateji nailiyyətə imza atıb. Azərbaycanın əsas hava qapısı olan aeroportun texniki infrastrukturuna dünyanın qabaqcıl şirkətlərindən biri - “ResQtec” tərəfindən hazırlanmış “Rapid Recovery System (R2S)” texnologiyası əlavə olunub.

Beynəlxalq hava limanından bildirilib ki, aviasiya sənayesində “qızıl standart” sayılan “R2S” sistemi təyyarələrin yerüstü hərəkətini daha sabit və təhlükəsiz edir, uçuşların fasiləsizliyinə şərait yaradır. Texnologiyanın üstünlüyü ondadır ki, bütün proses tək addımla və kəsilmədən həyata keçirilir, əlavə müdaxilə ehtiyacını minimuma endirərək əməliyyatları daha çevik və etibarlı edir. Əlavə olaraq, bu proses yalnız sərnəşinlərin tam şəkildə təyyarəni tərk etməsindən sonra icra olunur.

Hazırda regionda bu texnologiyaya malik yeganə hava limanı məhz Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportudur. Bu nailiyyət Azərbaycanı

yalnız coğrafi qovşaqla deyil, həm də texniki etibarlılıq baxımından tranzit üçün ön güvəli seçmə çevirir və beynəlxalq trafiklər üçün cəlbədiciliyini artırır.

Yeni texnologiyanın tətbiqinə hazırlıq çərçivəsində əməkdaşlar “ResQtec”in beynəlxalq təlim proqramlarını uğurla tamamlayıblar. Əvvəlcə Cəxiyada keçirilən kurslar, ardınca isə Bakıda təşkil olunan intensiv 5 günlük proqram nəticəsində mütəxəssislər avadanlığın idarə

olunması üzrə ön müasir biliklərə yiyələniblər.

“ResQtec” texnologiyaları artıq global səviyyədə Toronto, Manas, Vyana, Cenevrə, Tallin, Ostrava, Changi kimi aparıcı hava limanlarında, eləcə də “Qatar Airways”, “Air France”, “Etihad Airways”, “Air Canada” kimi nüfuzlu aviashirkətlərdə uğurla tətbiq olunur. Azərbaycanın bu ekosistemə qoşulması ölkəmizin global aviasiya ailəsinə etibarlı tərəfdaş kimi mövqeyini gücləndirir.

“ResQtec” texnologiyasının tətbiqi Azərbaycanın aviasiya infrastrukturunun modernləşməsi yolunda mühüm mərhələdir. Bu addım daha yüksək etibar deməkdir, eyni zamanda ölkəmizin beynəlxalq aviasiya ailəsində güclənən mövqeyinin göstəricisidir”, - deyərək Azərbaycan hava limanlarının əməliyyatları üzrə direktoru Teymur Həsənov vurğulayıb.

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu bundan sonra da innovativ texnologiyalara investisiya etməklə modernləşmə siyasətini davam etdirəcək.

Yeni çağırışlar fonunda yaranan imkanlar dəyərləndirilməlidir

“İqlimə Davamlı Aqrobiznes: Strategiyanın, investisiyanın və siyasətin uzlaşdırılması” mövzusunda dəyirmi masa keçirilib

Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi (BCAW2025) çərçivəsində “İqlimə Davamlı Aqrobiznes: Strategiyanın, investisiyanın və siyasətin uzlaşdırılması” mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dəyirmi masada Azərbaycan Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə xüsusi nümayəndəsi, COP29-un Prezidenti Muxtar Babayev, kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov, BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə regional nümayəndəsi, Baş direktorun köməkçisi Viorel Gutu, aqrar sahədə fəaliyyət göstərən şirkət və assosiasiyaların nümayəndələri, ekspertlər iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycan Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə xüsusi nümayəndəsi, COP29-un Prezidenti Muxtar Babayev bildirib ki, iqlim dəyişikliyi həyatın bütün sahələrinə təsir etdiyi kimi, yeni çağırışlar və imkanlar da yaradır. İqlim dəyişikliyi aqrar sahədə fəaliyyətə çətinliklərə səbəb olduğunu deyən Muxtar Babayev qeyd edib ki, iqlimə uyğunlaşma ilə yanaşı, yeni çağırışlar fonunda yaranan imkanlar dəyərləndirilməlidir.

Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov deyib ki, iqlim dəyişikliyi təkcə ekoloji deyil, həm də sosial-iqtisadi məsələdir. İqlim dəyişikliyi daha çox aqrar sahəyə təsir etdiyini deyən Məcnun Məmmədov vurğulayıb ki, iqlim dəyişikliyi risklərini azaltmaq, su və topraq resurslarından səmərəli istifadə etmək üçün kənd təsərrüfatının hər bir sektorunda rəqəmsallaşmaya ehtiyac var. Nazir əlavə edib ki, Azərbaycanda kənd təsərrüfatının müasir və rəqəmsal kənd təsərrüfatına çevrilməsi, kənd yerlərinin in-

kişafı məqsədilə ardıcıl və sistemli tədbirlər görülür, aqrar sahədə dövlət dəstəyi tədbirləri genişləndirilir.

BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə regional nümayəndəsi, Baş direktorun köməkçisi Viorel Gutu isə öz növbəsində ərzaq təhlükəsizliyi, yeni çağırışlara uyğun dayanıqlı kənd təsərrüfatı sisteminin yaradılması, ətraf mühiti qorumaqla məhsuldarlığın artırılması, bu istiqamətlərdə global əməkdaşlıq məsələlərinə toxunub. O global çağırışların təsirləri fonunda dayanıqlı aqro-ərzaq sistemlərinin qurulmasının vacib olduğunu, rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqi ilə kənd təsərrüfatı sahəsinin üzləşdiyi riskləri minimuma endirməyin və aqrar sahədə məhsuldarlığı artırmağın mümkün olduğunu diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə çıxış edən nətiqlər fermerlərə dəstək alətləri və sahibkarlıq təşəbbüslərinin genişləndirilməsi, maliyyə ölçəcanlığının təmin olunması, aqrar sahəyə investisiya və digər məsələlər barədə fikirlərini bölüşüb, aqrar sahənin inkişafı ilə bağlı təkliflər səsləndiriblər.

ABŞ-da müvəqqəti bağlanma...

Ağ Ev “şotdaun” başladığını təsdiqlədi

di nizamlı bağlanma planlarını həyata keçirməlidirlər”.

Göstərişə əsasən, fəaliyyət dayansa da, işçilər planlaşdırılan dayandırma işlərini yerinə yetirmək üçün növbəti müntəzəm iş günlərində işi hesabat verməlidirlər: “Biz daha bir me-

morandum verəcəyik ki, prezident təsisatlar haqqında qanun layihəsini imzalayan kimi hökumətin funksiyaları bərpa olunmalıdır”.

Qeyd edək ki, iki gün öncə ABŞ Senatı hökuməti müvəqqəti maliyyələşdirmək üçün Demokratlar və Respublikaların qanun layihələrini qə-

bul edə bilməyib. Buna görə də oktyabrın 1-də Bakı vaxtı ilə saat 08.00-dan ABŞ hökumətinin fəaliyyəti minimum səviyyədə davam etdirilib. Senatda tərəflər arasındakı kəskin fikir ayrılıqları fonunda “şotdaun”un həftələrlə davam edəcəyi gözlənilir.

“Şotdaun”a qədər...

Qeyd edək ki, yaranan vəziyyət Senatın hökumətin bağlanması qarşısını almağa yönəlməmiş təklif olunan iki qanun layihəsindən heç birini təsdiq etməməsi ilə başladı - Respublikaların ilk təklifi 55 senator tərəfindən dəstəkləndi, 45 senator isə əleyhinə səs verdi. Demokratlar tərəfindən hazırlanan ikinci variant da lazımi sayda səs toplaya bilməyib: lehinə 47, əleyhinə 53 səs.

Senat sentyabrın 30-da fasilə elan edib - beləliklə, oktyabrın 1-də ABŞ-da “şotdaun” başlayıb. Bu, 2019-cu ildən bu yana müşahidə olunan ikinci analogi haldır. Xatırladaq ki, yaranan vəziyyət Konqresin büdcəni təsdiq etməməsi və prezidentin onu imzalamaı səbəbindən bəzi ABŞ dövlət qurumlarının işinin müvəqqəti dayandırılmasıdır. Bu risk adətən yeni maliyyə ilinin başlanğıcı olan oktyabrın 1-də baş verir. Büdcə qəbul edilməzsə, bəzi dövlət işçiləri ödənişsiz məzuniyyətə buraxılır, kritik xidmətlər isə ödənişsiz fəaliyyətlərini davam etdirirlər. 2019-cu ildə qəbul edilən qanun

ABŞ-da müasir büdcə qaydalarının qəbul edildiyi 1976-cı ildən bəri maliyyələşmədə 20 dəfə analogi gecikmələr baş verib. 1980-ci ilə qədər belə fasilələr hökumətin fəaliyyətinə mane olmurdu. Baş prokuror Benjamin Sivilletinin (1980-1981) prosesi tənzimləyən qərarlarından sonra vəziyyət dəyişdi - o, federal qurumların təsdiq edilmiş büdcə olmadan fəaliyyət göstərmək hüququnun olmadığını təsdiqlədi. 1990-cı ildən bu yana hətta bir neçə saatdan çox davam edən hər hansı maliyyə gecik-

Ən çoxu 34 gün çəkən 20 bağlanma...

məsi rəsmi olaraq bağlanma hesab olunur.

Ən uzun bağlanma Donald Trampın birinci prezidentliyi dövründə baş verib: 34 gün (22 dekabr 2018-ci il - 25 yanvar 2019-cu il). Bu bağlanma zamanı 380 min dövlət işçisi məzuniyyətə buraxılıb, 420 min nəfər ödənişsiz işləyib və daha 4,1 milyon insanın gəlirləri müqavilələrin dondurulması səbəbindən təsirlənib. Ədliyyə Departamenti 60 min-

na əsasən, bu günlər üçün sonradan onlara kompensasiya verilir. Bağlanmalar adətən Konqres tərəfindən idarə olunan federal xərclərin 25 faizinə qədər təsir göstərir.

Qeyd edək ki, ABŞ-da Konqresin icazəsi olmadan maliyyə transi ayrılması qadağandır. Hər bir qurum yalnız həmin təsisatda maliyyə ayrılması haqda qanun layihəsinin parlamentin hər iki palatası və prezident tərəfindən təsdiq edildikdən sonra maliyyə alır. Bu addımlardan hər hansı biri alınmazsa, maliyyə bloklanır.

“Şotdaun”a qədərki prosesə nəzər salsaq: - Agentliklər büdcə sorğusunu tərtib edir və onu İdarəetmə və Büdcə

İdarəsinə göndərirlər;

- Aparat prezidentə təkliflər hazırlayır.

- Konqres onları büdcə işi üçün 12 komitəyə təqdim edir;

- Yekun sənəd kompleks qanun layihəsinə birləşdirilir və hər iki palata tərəfindən səsverməyə çıxarılır.

“Şotdaun”dan qaçmağın yeganə yolu isə hökumətə yeni büdcə təsdiqlənənə qədər əvvəlki ilin şərtlərinə uyğun fəaliyyət göstərməyə imkan verən müvəqqəti maliyyələşdirmə qətnaməsinin (Davamlı Qətnamə) qəbul edilməsidir. Bəzən bir neçə belə qətnamə ardıcıl olaraq tələb olunur. Onlar qəbul edilməzsə, bağlanma qaçılmazdır.

Kütləvi ixtisar anonsu - ABŞ Prezidenti demokratları günahlandırıdı...

“Politico”nun yazdığına görə, Ağ Ev bu zaman kəsiyini hökumət aparatını “təmizləmək” üçün bir fürsət kimi qiymətləndirir: əlverişsiz məmurları işdən çıxarmaq və onları sadıq kadrlarla əvəz etmək üçün bundan yaxşı imkan olə düşməz. Üstəlik, böhran vəziyyətində Tramp seçicilər qarşısında mövqeyini gücləndirərək məsuliyyəti demokratların üzərinə qoymaqla özü-

nün siyasi varlığını daha da möhkəmləndirə bilər. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, qısamüddətli dayanma bazarlara minimal təsir göstərəcək - şirkətlərin üçüncü rüb üzrə hesabatlari daha vacib şərt kimi çıxış edir, makroiqtisadi risklər isə orta səviyyədə qalacaq.

Yeri gəlmişkən, ABŞ Prezidenti Donald Tramp iki gün öncə Ağ Evdə jurnalistlərə açıqlamasında bildi-

Maəssız, işsiz, ödənişsiz...

İnsanların və əmlakın təhlükəsizliyini təmin edən xidmətlər, eləcə də işi Konstitusiyada təsbit olunmuş vəzifəli şəxslər - prezident, Konqres üzvləri, hakimlər, hərbi qulluqçular, federal hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları, dövlət xəstəxanalarının həkimləri, aviadispetçerlər, qida təhlükəsizliyi müfəttişləri öz işlərini davam etdirirlər. Hər bir qurum məş almadan işləməli olan işçilərin siyahısını tərtib edir. Sosial təminat proqramları (Medicare, Medicaid, əlillik ödənişləri) və ABŞ Poçt Xidməti fəaliyyətini davam etdirir - onlar ayrıca maliyyələşdirilir. Klinikalar və veterinarların sağlamlıq xidmətləri də fəaliyyətini davam etdirir - baxmayaraq ki, bəzi xidmətlər, məsələn, milli qəbiristanlıqların saxlanması müvəqqəti olaraq dayandırıla bilər.

İşin dayandırılması isə yüz minlərlə dövlət qulluqçusunun və onların ailələrinin, eləcə də dövlət qurumlarına xidmət göstərən mütəxəssislərin - podratçıların tutmuş dövlət qurumlarının yaxınlığındakı kafelərə qədər gəlirlərinə təsir göstərir. Vaşinqton, eləcə də çoxlu sayda federal iş yerləri olan ştatlar - Alyaska, Montana, Vayominq, Merilend və Virciniya bundan ən çox təsirlənən ərazilərdir. Qeyri-sabitlik dövründə podratçılar öz xidmətlərinin qiymətini qaldıra bilərlər.

rib ki, hökumətin bağlanması federal hökumətdə kütləvi ixtisarlara səbəb ola bilər. “Demokratlar işin dayandırılmasını istəyirlər. Hökuməti bağladığınız zaman ixtisar etməlisiniz, ona görə də çoxlu insanı ixtisar edəcəyik,” - deyərək dövlət başçısı bildirib.

Digər ən vacib məsələ isə ABŞ hökumətinin fəaliyyətini dayandırmasının Ukraynaya hərbi yardımının əhəmiyyətli dərəcədə azalması və silah tədarükünün dondurulmasına gətirib çıxara biləcəyi ilə bağlıdır.

